

Araştırma Makalesi

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg 2021;14(2):232-241

doi: 10.26559/mersinsbd.897845

Hastaların dental implantlara bakış açısının değerlendirilmesi

 Ayşe Özcan Küçük¹, Aydın Keskinrüzgar², Hasan Onur Şimşek³

¹Mersin Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD

²Adıyaman Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD

³Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı bir Türk subpopulasyonundaki hastaların dental implant tedavisi ile ilgili farkındalıklarını ve bilgilerini değerlendirmektir. **Yöntem:** Bu anket çalışması 2019 yılında yapılmıştır. Çoktan seçmeli standardize edilmiş anket, Mersin Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültelerinin Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi kliniklerine herhangi bir nedenle başvuran 18 yaşından büyük hastalara uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. **Bulgular:** 1354 katılımcıdan 1215'i anketi tamamladı. 1215 hastanın 599'si erkek (%49.3) ve 616'si kadındı (%50,7). Katılımcılar en fazla 20-30 yaş aralığındaydı (%34) ve çoğu üniversite düzeyinde (%43.5) eğitim seviyesine sahipti. Ankete katılan katılımcıların sadece %60.5'inin dental implant tedavisinden haberdar olduğu saptandı. Ankete katılan katılımcıların büyük çoğunluğunun bilgi kaynağının diş hekimleri olduğu belirlendi. Hastalara eksik dişleri için hangi tedaviyi tercih edecekleri sorulduğunda katılımcılardan sadece %39.1'inin dental implant tedavisini tercih edeceği saptandı. Dental implant uygulaması ile ilgili olarak katılımcıların %6.9'u dental implantların MR çekilmesine, %4'ü tomografi çekilmesine engel olacağını ve %7.7'si ise metal detektöründe öteceğini belirtti. **Sonuç:** Bu çalışma Türk toplumunda dental implant tedavisi ile ilgili farkındalık düzeyinin artmasına rağmen hala sınırlı olduğunu ve ayrıntılı bilgilerin ise eksik olduğunu göstermiştir. Bu nedenle dental implant uygulaması hakkında daha fazla bilgi sağlamak ve yanlış bilgileri düzeltmek için daha organize eğitim programlarının düzenlenmesi gereklidir.

Anahtar kelimeler: Dental implant, farkındalık, bilgi, anket

Yazının geliş tarihi: 16.03.2021

Yazının kabul tarihi: 21.04.2021

Sorumlu yazar: Ayşe Özcan Küçük, Mersin Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi AD, Mersin, 33343, Tel: 0324 3610037, e-posta: ayseozcan89@hotmail.com

Evaluation of patients' perspective on dental implants

Abstract

Objective: The aim of this study was to evaluate the awareness and knowledge of patients in a Turkish subpopulation about dental implant treatment. **Method:** The multiple-choice standardized questionnaire was applied to patients older than 18 years of age who applied to oral and maxillofacial surgery clinics of Mersin University, Adıyaman University and Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Dentistry for any reason. The data were analysed with the SPSS program. **Results:** Out of 1354 participants, 1215 complete the survey. 599 of 1215 patients were male (49.3%) and 616 of them were female (50.7%). The majority of the participants were between the ages of 20-30 (34%) and most had university (43.5%) education levels. Only 60.5% of the participants were aware of dental implant treatment. The source of information for the vast majority of these participants was dentists. Only 39.1% of the participants stated that they would prefer dental implant treatment, when they were asked which treatment they would prefer for their missing teeth. 6.9% of the participants believed that the dental implant would prevent MRI, 4% would prevent tomography and 7.7% would beep when passing through metal detector. **Conclusion:** This study showed that the level of awareness about dental implant treatment has increased in Turkish society, but it is still limited and detailed information is lacking. Therefore, more organized training programs are needed to correct misinformation and provide more information about dental implant treatment.

Keywords: Dental implant, awareness, knowledge, survey

Giriş

Modern diş hekimliğinin amacı hastayı normal fonksiyonuna, estetiğine, konuşmasına ve sağlığına kavuşturmadır. Bu hedeflere ideal olarak ulaşmamıza olanak sağlayan dental implantlar, günümüzde, tamamen veya kısmen dişsiz hastaların protetik tedavilerinde kullanılmaktadır.¹ Dental implantlarla oral rehabilitasyonun uzun vadeli başarılı sonuçlarına ilişkin çok sayıda çalışma, son yıllarda diş hekimliği alanında dental implantların yaygın olarak kabul görmesine ve popüler olmasına yol açmıştır.² Çeşitli çalışmalarda da dental implant tedavisi ile ilgili yüksek hasta memnuniyeti bildirilmiştir.³⁻⁵ Ancak pek çok hasta bu tedavi şeklini hala tercih etmemektedir. Bunun temel nedeni, hastaların dental implantlar konusunda daha az bilinçli olmalarıdır.⁶

Çoğu hasta dental implant uygulamaları ve başarısı ile ilgili çok az bilgiye sahiptir. Bu sorun, eğitim ve farkındalığın yetersiz olduğu gelişmekte olan ülkelerde daha fazladır.⁷ Gelişmekte olan ülkelerde sınırlı sayıda insan dental implantları tercih etmektedir ve bu ülkelerde bir tedavi yöntemi olarak dental implant tedavisi seçimini etkileyen birçok faktör

vardır.⁸ Toplumun oral implantlarla ilgili farkındalıkları ve değerlendirmeleri kişilerin bilgi edindiği kaynaklar dışında yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum ve yerleşim yeri gibi demografik değişkenlerden de etkilenmektedir.²

Literatürde, hastaların dental implant tedavisi ile ilgili farkındalıklarını değerlendiren birçok anket mevcut olmasına rağmen², Türkiye’de dental implantlar ile ilgili hasta bilinci konusunda sınırlı veri bulunmaktadır. Bu çalışmada Mersin, Adıyaman ve Aydın çevresindeki hastaların, kayıp/eksik dişlerin rehabilitasyonunda bir tedavi yöntemi olarak kullanılan dental implantlar ile ilgili farkındalıklarını ve bilgilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede Türkiye’nin farklı bölgeleri de değerlendirilerek daha genel bilgilerin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntem

Çalışmamız Adıyaman Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (protokol kodu: 2018/9-28). Anket uygulamaları Mersin Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültelerinin Ağız, Diş ve Çene

Cerrahisi kliniklerinde 01 Ocak-1 Nisan 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışma Helsinki Deklarasyonu'na uygun olarak yapılmıştır ve hastalar anket hakkında bilgilendirildikten sonra onam formu imzalatılıp anket formu verilmiş ve doldurmaları sağlanmıştır. Soruları anlamama ihtimaline karşı yanlarında yazarlar hazır bulunmuştur.

Anket, Mersin Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi ve Aydın Adnan Üniversitesi ağız diş ve çene cerrahisi kliniklerine herhangi bir nedenle başvuran 18 yaşından büyük hastalara uygulanmıştır. 18 yaş altı hastalar, anketi tamamlamayan ve iletişim becerisi olmayan hastalar çalışmaya alınmamıştır.

Anket formunda araştırmaya katılan kişiler hakkında demografik bilgiler, dental implantlar hakkında bilgi düzeyini ölçen sorular ve dental implant tedavisi ile ilgili hastaların tercihleri, dental implant farkındalığı ve bu farkındalığın kaynağı, dental implantların dezavantajları ve hastaların dental implant tedavisini kime yaptırmak istediği ile ilgili sorular yer almıştır.

Anket sonuçlarından elde edilen tüm veriler, SPSS 21.0 (IBM Corporation, USA) kullanılarak istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Demografik veriler sıklık ve yüzde şeklinde sunulmuştur. Ankete katılan

kişilerin yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi değişkenlerinin dağılımları her soru için deskriptif analizler uygulanarak belirlenmiştir.

Bulgular

Çalışmaya 1354 hasta katıldı ancak bu katılımcılardan, 599'si erkek (%49.3) ve 616'si kadın (%50.7) olmak üzere 1215 hasta anketi tamamladı. Anketi tamamlamayan 139 kişi çalışmaya dâhil edilmedi. Katılımcılar en fazla 20-30 yaş aralığındaydı (%34). Katılımcıların çoğu üniversite düzeyinde (%43.5) ve lise düzeyinde (%26) eğitim seviyesine sahipti (Tablo 1). Ankete katılan hastaların yarısından fazlası (%60.7) eksik diş olduğunu bildirirken, %39.3'ü eksik diş olmadığını bildirdi. Katılımcılara eksik dişler için hangi tedaviyi tercih edecekleri sorulduğunda; %27.6'sının herhangi bir tedavi yaptırmayacağı, %27.2'sinin sabit köprü protezi, %2.5'inin hareketli parsiyel protezi, %3.6'sının total protezi ve sadece %39.1'inin dental implant tedavisini tercih edeceği belirlendi. Ankete katılan katılımcıların sadece %60.5'inin eksik dişleri yerine koymak için bir tedavi seçeneği olarak dental implant tedavisinden haberdar olduğu, %39.5'inin ise dental implant tedavisini hiç duymadığı belirlendi (Tablo 2).

Tablo 1: Ankete katılan bireylere ait demografik bilgiler

Demografik bilgiler	N (n=1215)	%
Cinsiyet		
Kadın	616	50.7
Erkek	599	49.3
Yaş aralığı		
20 yaş altı	162	13.3
20-30 yaş	413	34
31-40 yaş	274	22.5
41-50 yaş	211	17.4
51 yaş üstü	155	12.8
Eğitim Seviyesi		
İlkokul	201	16.5
Ortaokul	149	12.3
Lise	316	26
Üniversite	528	43.5
Okuma -yazma yok	21	1.7

Tablo 2: Katılımcıların dental durumları ve dental implant farkındalığı ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlara göre yüzdelik dağılımı

		n (%)
Eksik dişiniz/dişleriniz var mı?	Evet	737 (60.7)
	Hayır	478 (39.3)
Eksik dişiniz/dişleriniz için hangi tedaviyi yaptırırsınız?	Sabit Köprü	330 (27.2)
	Parsiyel Protez	30 (2.5)
	Total Protez	44 (3.6)
	İmplant	476 (39.1)
	Tedavi yaptırmam	335 (27.6)
Hiç dental implantları duydunuz mu?	Evet	735 (60.5)
	Hayır	480 (39.5)

20 ila 30 yaşları ve üniversite düzeyinde eğitim, dental implant farkındalığın en güçlü belirleyicileriydi. (Tablo 3 ve Tablo 4). Dental implanttan haberdar olan 735

hastanın çoğunluğu (%31.7) üniversite düzeyinde eğitim seviyesine sahipken, %14.5'i lise, %5.5'i ortaokul ve %7.9'u ise ilkokul düzeyinde eğitime sahipti.

Tablo 3: İmplant tedavisi farkındalığı ve eğitim düzeyi ilişkisi

		Eğitim durumu					Okuma-yazma yok
		İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite		
Dental implant farkındalığı	Evet	Sayı	97	67	176	386	9
		%	7.9	5.5	14.5	31.7	0.7
	Hayır	Sayı	104	82	140	142	12
		%	8.6	6.7	11.5	11.7	1
Total		Sayı	201	149	316	528	21
		%	16.5	12.2	26	43.4	1.7

Tablo 4: İmplant tedavisi farkındalığı ve yaş aralığı ilişkisi

		Yaş aralığı					
			<20	20-30	31-40	41-50	51<
Dental implant farkındalığı	Evet	Sayı	88	259	153	141	94
		%	7.2	21.2	12.5	11.6	7.7
	Hayır	Sayı	74	154	121	70	61
		%	6.1	12.8	10	5.8	5
Total		Sayı	162	413	274	211	155
		%	13.3	34	22.5	17.4	12.7

Dental implantı duymuş olan 735 katılımcının %19'u dental implantı diş hekiminden duyarken, %12'sinin internet, %11.1'inin akraba-arkadaş, %10.1'inin TV-radyo gibi media kaynaklarından ve %8.2'sinin implant tedavisi yaptırılanlar aracılığıyla implantı duyduğu saptandı. Katılımcıların büyük çoğunluğu dental implantın kemik içine yerleştirildiğini

(%35.2) ve cerrahi bir işlem olduğunu (%48.3) belirtirken, %10.6'sı implantların nereye yerleştirildiğini ve %8.1'i de nasıl yerleştirildiğini bilmediğini bildirdi. Katılımcıların %20'si dental implant ömrünün 20 yıldan fazla olduğunu ve %17.9'u ise 10-20 yıl ömrü olduğunu ve sadece %1.9'u ise bilgisi olmadığını bildirdi. Dental implant tedavisinin dezavantajı

sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğu (%35.8) pahalı olması olarak bildirdi. Katılımcıların %3.5'i dental implantlar için oral hijyen işlemlerinin gerek olmadığını bildirirken, %18'i bu konuda bilgisi olmadığını belirtti. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%44.9) dental implant tedavisini ağız diş ve çene cerrahlarına yaptıracağını bildirdi. Dental implant uygulaması ile ilgili olarak katılımcıların %6.9'u MR çekilmesine engel olacağını, %4'ü tomografi çekilmesine engel olacağını ve %7.7'si ise X-ray cihazından geçerken öteceğini belirtti. Dental implant tedavisinin

kanser veya metal alerjisine sebep olup olmayacağı bilgisi araştırıldığında katılımcıların sırasıyla %2.1'inin ve %8.7'sinin evet cevabını verdiği ve %25.5 ile %32.8'inin ise bu konuda bilgisinin olmadığı saptandı. Dental implantlar kırılır mı veya çıkartılabilir mi? sorusu ile ilgili olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun bu konuda bilgisi olmadığı ve %12.5'inin ise hayır cevabını verdiği belirlendi. Katılımcıların %10.8'i implantın dişe göre daha sağlam olduğunu düşünürken %46.3'ü dişin daha sağlam olduğunu belirtti (Tablo 5).

Tablo 5: Katılımcılarının implantlar ile ilgili bilgi ve beklentilerini değerlendirmek için sorulan sorulara verdikleri yanıtlara göre yüzdelik dağılımı.

		n (%)
Dental implantlar hakkında bilgiyi nereden duydunuz?	Televizyon/radyo	123 (10.1)
	İnternet	146 (12)
	Diş hekimi	231 (19)
	Akrabalar/arkadaşlar	135 (11.1)
	İmplant yaptıran birinden	100 (8.2)
Dental implant nereye yerleştirilir?	Diş	57 (4.7)
	Kemik	428 (35.2)
	Dişeti	121 (10)
	Bilmiyorum	129 (10.6)
Dental implant yerleştirilmesi cerrahi bir işlem midir?	Evet	587 (48.3)
	Hayır	49 (4)
	Bilmiyorum	99 (8.1)
Dental implantın ömrü kaç yıldır?	5 yıldan az	76 (6.3)
	5-10 yıl	175 (14.4)
	10-20 yıl	217 (17.9)
	20 yıldan fazla	243 (20)
	Bilmiyorum	24 (1.9)
Dental implant tedavisinin en büyük dezavantajı nedir?	Pahalı olması	435 (35.8)
	Cerrahi işlem gerektirmesi	142 (11.7)
	Tedavinin uzun sürmesi	146 (12)
	Bilmiyorum	12 (1)
Dental implantlara doğal dişler gibi fırçalama ve diş ipi yapılması gerekir mi?	Evet	474 (39)
	Hayır	42 (3.5)
	Bilmiyorum	219 (18)
Dental implant tedavisini kime yaptırmayı tercih edersiniz?	Herhangi bir diş hekimi	57 (4.6)
	Ağız, diş ve çene cerrahlarına	545 (44.9)
	Protez uzmanına	63 (5.2)
	Diş eti ve hastalıkları uzmanına	52 (4.3)
	(Estetik) Kozmetik diş hekimine	18 (1.5)
Dental implant uygulaması MRI çektirmenize engel olur mu?	Evet	84 (6.9)
	Hayır	321 (26.4)
	Bilmiyorum	321 (26.4)
	Duydum	9 (0.7)

Tablo 5'in devamı

		n(%)
Dental implant uygulaması tomografi çektirmenize engel olur mu?	Evet	49 (4)
	Hayır	356 (29.3)
	Bilmiyorum	321 (26.4)
	Duydum	9 (0.7)
Dental implantlar X-ray (havaalanı gibi yerlerde güvenlik için içinden geçilen cihaz) cihazından geçerken öter mi?	Evet	94 (7.7)
	Hayır	350 (28.8)
	Bilmiyorum	291 (24)
Dental implant uygulaması kansere yol açar mı?	Evet	26 (2.1)
	Hayır	358 (29.5)
	Bilmiyorum	310 (25.5)
	Duydum	41 (3.4)
Dental implant uygulaması metal alerjisine sebep olur mu?	Evet	106 (8.7)
	Hayır	191 (15.7)
	Bilmiyorum	399 (32.8)
	Duydum	39 (3.2)
Dental implantlar kırılır mı veya çıkartılabilir mi?	Evet	285 (23.5)
	Hayır	152 (12.5)
	Bilmiyorum	298 (24.5)
Dental implant mı sağlamdır diş mi?	Diş	563 (46.3)
	İmplant	131 (10.8)
	Bilmiyorum	41 (3.4)

Tartışma

Başarılı bir implant deneyimi, tedaviyi yapan hekim dışında hastaların ilgili prosedürü anlamalarına ve ameliyat sonrası bakım ve uygun ağız hijyeninin sürdürülmesi gibi çeşitli faktörlerin de implant başarısında etkili olduğunun farkında olmalarına bağlıdır. Tedaviyi yapan hekim hastaya bu tür bilgilerin aktarılmasında önemli bir rol oynar. Bununla birlikte, hastaların tedavi öncesi bilgilendirilmesi, bu sorunlar için hastaların uygun özeni gösterme olasılığını artırır. Bu nedenle, hekimin, hastaların sahip olduğu ön bilgiler ve bu bilgilerin doğruluğu ve aynı zamanda hastaların implant yerleştirme fikrini reddetmesine neden olabilecek faktörler hakkında da bir fikre sahip olması önemlidir.^{9,10} Ancak toplum uygun bilgi kaynaklarına erişmeden, genellikle medya ve endüstri tarafından sağlanan ve her zaman kanıta dayalı ampirik verileri yansıtmayan kafa karıştırıcı bilgilerle karşı karşıya kalmaktadır.¹¹ Bu çalışmada hastaların dental implant ile ilgili farkındalıkları ve bilgileri değerlendirilerek bu sorunlardan bazılarının ele alınması amaçlanmıştır.

Dental implant farkındalık ve bilgi düzeyi, farklı ülkelerde yapılan çeşitli anketler arasında çeşitlilik göstermektedir. Zimmer ve ark.¹² tarafından yapılan çalışmada ABD'li yetişkin 109 kişinin 84'ünün (%77) dental implantları duyduğu bildirilmiştir. Ancak, bu çalışmaya daha çok orta yaşlı ve yaşlı katılımcılar dâhil edilmiştir ve bu nedenle anketi yanıtlayan nüfus, genel nüfusu temsil etmemektedir.¹² Berge² tarafından Norveç'te yapılan anket çalışmasında 3445 katılımcının 2416'sının (%70.1) oral implantlardan haberdar olduğu bildirilmiştir. Tepper ve ark.¹¹ tarafından 1000 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada dental implant farkındalık oranı %72 olarak bildirilmiştir. Al-Johany ve ark.¹³, Abullais ve ark.¹⁴ ve Assiry ve ark.¹⁵ tarafından Suudi nüfusunda yapılan çalışmalarda ise dental implant farkındalığı sırasıyla %66, %69.33 ve %80 olarak bildirilmiştir.

Bizim çalışmamızda 1215 katılımcının 735'inin (%60.5) dental implantlardan haberdar olduğu ve eğitim seviyeleri ile beraber farkındalıklarının arttığı bulunmuştur. Bununla birlikte, bizim çalışmadaki implant farkındalık düzeyi, Ozcakır-Tomruk ve ark.¹⁶ tarafından Türk

popülasyonunda yapılan çalışmadan daha yüksek olarak saptanmıştır. 2011 yılında yapılan bu çalışmanın sonucunda 527 denek arasından sadece %27.7'sinin dental implant tedavisinden haberdar olduğu belirtilmiştir.¹⁶ Bu da son yıllarda Türkiye'de dental implant hakkındaki bilgilerin önemli ölçüde arttığını doğrulamaktadır. Türkiye'de Doğu Anadolu bölgesinde 190 katılımcı ile gerçekleştirilen bir anket çalışmasında implant farkındalığı %69.5 olarak bildirilmiştir. Ancak bu çalışmaya sadece diş eksikliği mevcut olan hastalar dâhil edilmiştir ve bu nedenle anketi yanıtlayan nüfus, genel nüfusu temsil etmemektedir.¹⁷ Bizim çalışmamızdaki popülasyon ise Adıyaman, Mersin ve Aydın olmak üzere Türkiye'nin farklı bölgelerinde yer alan ve üniversiteye herhangi bir dental tedavi için başvuran hastalardan oluşturulmuştur. Bu sayede Türkiye'nin farklı bölgeleri de değerlendirilerek daha genel bilgiler ortaya konulmuştur. Çalışmaların sonuçlarındaki bu farklılıkların örneklem hacim büyüklüğü ile beraber toplulukların sosyo-ekonomik, kültürel ve eğitim düzeyi farklılıklarından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu eksik dişlerin yerine konulmasında implant (%39.1) ve sabit protezi (%27.2) tercih ederken, sadece %6.1'i hareketli protezleri seçmiştir. Bu çalışmanın bulguları Maharjan ve ark.¹⁸ ve Al-Johany S ve ark.¹³ tarafından yapılan çalışmanın bulguları ile benzerdir. Bu durumda çoğu hastanın, klinik durumları ne olursa olsun, eksik dişlerini yerine koymak için hareketli protezleri tercih etmediklerini teyit etmektedir.

Bu çalışma, dental implant ile ilgili en yaygın bilgi kaynağının diş hekimleri olduğunu, ardından internet, akraba ve arkadaşlar, televizyon/radyo ve son olarak implant yaptıran kişilerden kaynaklı olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, Pommer ve ark.¹⁰ tarafından ve daha önce de Türkiye'de Ozcakır-Tomruk ve ark.¹⁶ tarafından yapılan çalışmaların bulguları ile benzerlik gösterirken, Zimmer ve ark.¹² ve Berge² tarafından yapılan çalışmalardan farklılık göstermektedir. Zimmer ve ark.¹² tarafından yapılan anket, medya ve meslektan olmayan kişilerin dental implantlarla ilgili ana bilgi kaynağı olduğunu

ve katılımcıların sadece %17'sinin bu tür bilgilerin kaynağı olarak diş hekimlerini seçtiğini göstermiştir.

Dental implantlara ilişkin genel bilgi düzeyini değerlendirmek için, katılımcılara implantların çenede nerede yerleştirildiği sorgulanmıştır ve katılımcıların %35.2'si implantların çene kemiğine, %10'u diş etine, %4.7'si dişlere yerleştirildiğini düşünürken, %10.6'sı dental implantın nereye yerleştirilmesi gerektiğini bilmediğini bildirmiştir. Bu sonuçlar Pommer ve ark.¹⁰ tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Katılımcıların %25.3'ü bu soruyu doğru şekilde yanıtlayamamıştır ve olası açıklama stresli durumlarda katılımcıların ilgili bilgileri işleme yeteneklerinin bozulmuş olabileceği şeklindedir.^{10,19}

Dental implant yerleştirilmesi cerrahi bir prosedür müdür? sorusu sorulduğunda katılımcıların %4'ü hayır cevabını verirken, %8.1'i nasıl bir prosedür ile gerçekleştirildiğini bilmediğini bildirmiştir. Tepper ve ark.¹¹, Alanazie ark.²⁰ ve Suwal ve ark.²¹ hastaların çoğunun implant kullanımının daha fazla bakım gerektirdiğine inandığını bildirirken (sırasıyla %46, %66 ve %31.3), bizim çalışmamızda yanıt verenlerin %18'i herhangi bir fikri olmadığını, %3.5'i herhangi bir bakıma ihtiyaç olmadığını ve %39'u ise implantlara diş ipi ve fırçalama yapılması gerektiğini bildirmiştir. Dental implantların ortalama ömrü ile ilgili olarak, bu çalışmadaki bireylerin %20'si dental implantın 20 yıldan fazla dayanacağını düşünürken, yaklaşık %2'si hiçbir fikrinin olmadığını bildirmiştir. Tepper ve ark.¹¹ tarafından yapılan çalışmada hastaların %54'ü implantın beklenen ortalama dayanıklılığını 10-20 yıl olarak bildirmiştir. Alanazi ve ark.²⁰ tarafından yapılan çalışmada ise bireylerin %18.7'si implant ömrünün 25 yıldan fazla süreceğini ve %36.9'u ise implant ömrünün ortalama 10-15 yıl olduğunu belirtmiştir. Çalışmamızda katılımcıların %10.8'i implantın diştan daha sağlam olduğunu bildirirken, %12.5'i implantların kırılmayacağına veya çıkartılmayacağına inandığı belirtmiştir. Tüm bu sonuçlar, bireylerin dental implantlar ile ilgili bilgi eksikliğine ve daha

detaylı bilgi ihtiyacı olduğuna işaret etmektedir.

Hastalara implant tedavisinin dezavantajları sorulduğunda, daha önce bahsedilen çalışmaların çoğunun sonuçlarıyla uyumlu olarak,^{10,12,13,16,22} pahalı olması, uzun tedavi süresi ve cerrahi işlem gerektirmesi olarak bildirilmiştir. Bu da diş hekimlerinin potansiyel hastalarına cerrahi prosedürü dikkatli ve kapsamlı bir şekilde anlatmak ve hangi tedavinin planlandığını detaylandırarak endişelerini gidermek için daha fazla çaba göstermeleri gerektiğini göstermektedir.¹¹ Ayrıca yüksek tedavi maliyetleri, Türk toplumu arasında bu tedavinin daha iyi ve daha fazla kabul görmesi için tedaviyi kapsayacak bir sigortaya ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

Dental implant uygulaması sonrası çeşitli sağlık problemleri nedeniyle bazı görüntüleme yöntemlerinin kullanımı ile ilgili bireylerin bilgi düzeyini değerlendirmek amacıyla dental implant uygulamasının MR ve tomografi çektirmeye engel olup olmayacağı sorgulanmıştır. Katılımcıların %26.4'ü dental implant uygulamasının MR çekilmesine ve %29.3'ü tomografi çekilmesine engel oluşturmayacağını bildirmiştir. Dental implantların X-ray cihazından geçerken öter mi? sorusu sorulduğunda ise katılımcıların sadece %28.8'i hayır cevabını vermiştir.

Dental implant uygulamasının kanser ve metal alerjisi gibi sağlık problemlerine neden olup olmayacağı ile ilgili hastaların bilgi düzeyleri bu çalışmada araştırılmıştır. Katılımcıların %29.5'i implant uygulamasının kansere neden olmayacağını ve %25.5'i bu konuda herhangi bir fikrinin olmadığını bildirmiştir. Katılımcıların %15.7'si implant uygulamasının metal alerjisine neden olmayacağına inanırken, %32.8'i bu konuda herhangi bir fikrinin olmadığını bildirmiştir. Bu bulgular diş hekimlerinin hastalarını implant tedavisi sonrası karşılaşılabilecek problemler ile ilgili daha fazla bilgilendirmesi gerektiğini göstermektedir. Bildiğimiz kadarıyla da bu çalışma hastaların dental implant uygulaması sonrası görüntüleme yöntemlerinin kullanımı ve dental implant uygulamasının meydana

getirdiği yan etkiler hakkında bilgi düzeylerini değerlendiren ilk çalışmadır.

Sonuç

Bu çalışma Türk toplumunun dental implant tedavisi ile ilgili farkındalık düzeyinin arttığını ancak hala sınırlı olduğunu ve ayrıntılı bilgilerin ise eksik olduğu göstermiştir. Genel popülasyonda dental implantlarla ilgili farkındalığın artırılması, yetersiz bilgi ve tecrübeden kaynaklanabilecek olumsuz tedavi algısının ortadan kaldırılmasına yardımcı olabilir. Bu nedenle dental implant uygulaması hakkında daha fazla bilgi sağlamak ve yanlış bilgileri düzeltmek için daha organize eğitim programları düzenlenmesi gereklidir.

Yazar katkısı: Çalışma ile ilgili fikir, tasarım, denetleme, veri toplama ve işleme, analiz ve yorum, literatür taraması ve eleştirel inceleme aşamalarında her üç yazar (AÖK, AK ve HOŞ) katkıda bulunmuştur. Makale AÖK tarafından yazılmıştır.

Çıkar çatışması: Bu makale yazarlarından hiçbirinin makalede bahsi geçen konular veya gereçler ile ilgili herhangi bir ilişkisi, bağlantısı veya çıkar durumu söz konusu değildir.

Mali destek: Çalışmamız için hiçbir kurum ya da kişiden mali destek alınmamıştır.

Kaynaklar

1. Naert I, Koutsikakis G, Duyck J, Quirynen M, Jacobs R, van Steenberghe D. Biologic outcome of implantsupported restorations in the treatment of partial edentulism. part I: a longitudinal clinical evaluation. *Clin Oral Implants Res* 2002;13(4):381-389.
2. Berge TI. Public awareness, information sources and evaluation of oral implant treatment in Norway. *Clin Oral Implants Res* 2000;11(5):401-408.
3. De Bruyn H, Collaert B, Lindén U, Björn AL. Patient's opinion and treatment outcome of fixed rehabilitation on Brånemark implants. A 3-year follow-up

- study in private dental practices. *Clin Oral Implants Res* 1997;8(4):265-271.
4. Grogono AL, Lancaster DM, Finger IM. Dental implants: a survey of patients' attitudes. *J Prosthet Dent* 1989;62(5):573-576.
 5. Günay H, Veltmaat A, Schneller T, Neukam FW. Psychologische Aspekte bei Patienten nach Implantatversorgung [Psychological aspects of post-implant patients]. *Dtsch Zahnarzt Z* 1991;46(10):698-701.
 6. Prabhu AG, Mundathaje M. Knowledge, attitude, and awareness of patients regarding dental implants: A cross-sectional study. *J Int Oral Health* 2018;10(6):278-282.
 7. Khosya B, Devaraj CG. Awareness of dental implants as a treatment modality among people visiting Mahatma Gandhi Dental College and Hospital, Jaipur. *Natl J Med Res* 2015;5(1):61-63.
 8. Satpathy A, Porwal A, Bhattacharya A, Sahu PK. Patient awareness, acceptance and perceived cost of dental Implants as a treatment modality for replacement of missing teeth: A survey in Bhubaneswar and Cuttack. *Int J Public Health Dent* 2011;2(1):1-7
 9. Deeb G, Wheeler B, Jones M, Carrico C, Laskin D, Deeb JG. Public and Patient Knowledge About Dental Implants. *J Oral Maxillofac Surg* 2017;75(7):1387-1391.
 10. Pommer B, Zechner W, Watzak G, Ulm C, Watzek G, Tepper G. Progress and trends in patients' mindset on dental implants. I: level of information, sources of information and need for patient information. *Clin Oral Implants Res* 2011;22(2):223-229.
 11. Tepper G, Haas R, Mailath G, Teller C, Zechner W, Watzak G, Watzek G. Representative marketing-oriented study on implants in the Austrian population. I. Level of information, sources of information and need for patient information. *Clin Oral Implants Res* 2003;14(5):621-633.
 12. Zimmer CM, Zimmer WM, Williams J, Liesener J. Public awareness and acceptance of dental implants. *Int J Oral Maxillofac Implants* 1992;7(2):228-232.
 13. Al-Johany S, Al Zoman HA, Al Juhaini M, Al Refeai M. Dental patients' awareness and knowledge in using dental implants as an option in replacing missing teeth: A survey in Riyadh, Saudi Arabia. *Saudi Dent J* 2010;22(4):183-188.
 14. Abullais SS, Al-Qahtani NA, Al-Ahmeri A, Al-Qahtani S, Bhatt MYS, Khan MA. Explore and Compare the Knowledge, Attitude, and Acceptance of Dental Implant as A Treatment Option Among Sub-Population of Saudi Arabia. *Cumhuriyet Dent J* 2019;22(2):241-248.
 15. Assiry AA, Alshubrmi HR, ALShammary DH, AlFahhad HM, ALShammary AF, Alshammari TN. Knowledge and awareness about dental implant as an option for replacement of teeth: a survey among saudi adults. *Ann Clin Anal Med* 2019;10(6): 652-657.
 16. Ozçakır Tomruk C, Ozkurt-Kayahan Z, Sençift K. Patients' knowledge and awareness of dental implants in a Turkish subpopulation. *J Adv Prosthodont* 2014;6(2):133-137.
 17. Güngör H, Dikeç E. Doğu Anadolu Bölgesinde İmplant Tedavisi Hakkında Hastaların Bilgi Düzeyinin Araştırılması. *Atatürk Üniv Diş Hek Fak Derg* 2015; 25(2):205-212.
 18. Maharjan A, Regmi S, Sagtani RA. Knowledge and Awareness Regarding Dental Implants among Patients Attending a Tertiary Care Center. *JNMA J Nepal Med Assoc.* 2018;56(210):578-581.
 19. Eli I, Schwartz-Arad D, Baht R, Ben-Tuvim H. Effect of anxiety on the experience of pain in implant insertion. *Clin Oral Implants Res* 2003;14(1):115-118.
 20. Alanazi SA, Alduaiji KTA, Al-Enazi AS, Assiri MY, Almagham KS, Alnwaihel AK. Knowledge, attitude, and awareness regarding dental implants among young patients visiting Al-Farabi Hospital. *OHDM* 2017;(16): 1-5.
 21. Suwal P, Basnet BB, Shrestha B, Parajuli PK, Singh RK. Knowledge, attitude, and awareness regarding dental implants

among patients visiting a university hospital and its teaching districts. *J Dent Implant* 2016;6(2):57-61.

22. Akagawa Y, Okane H, Kondo N, Tsuga K, Tsuru H. Comparative evaluation of chewing function with removable partial dentures and fixed prostheses supported by the single-crystal sapphire implant in the Kennedy Class II partially edentulous mandible. *Int J Oral Maxillofac Implants* 1989;4(3):205-210.